

El front estret

(ALDC, VIII, 1865. El front estret)

Aquest enunciat estava pensat inicialment per a il·lustrar l'enllaç del grup *-nt* final amb un mot començat amb vocal, particularitat que serà estudiada en el vol. IX. Però d'aquest mateix enunciat s'han després tres anàlisis complementàries: el tractament fonètic del mot *front* (veg. mapa 1121), la seva variació morfològica (veg. mapa 1184) i la distribució del sintagma *front estret* amb els seus equivalents, aspecte que tractarem a continuació, tot passant a "altres respostes" les corresponents a *front* sense cap determinant.

La 'distància entre les celles i el començament del cuir cabellut, d'un pols a l'altre' ha originat una diversitat de lexemes compostos, no lexicalitzats, el segon element dels quals sol al·ludir a la seva escassa distància, a estar més acostats del normal celles i cuir cabellut. Així tenim *front estret* o *estreta* (< STRĪCTU), el sintagma de més extensió amb variants respecte al nucli (*furont* 16, 71, amb epètesi vocàlica; *frente* 87, 94 ← cast.) i al determinant (*estretet* 151, 159, 161, 165, 174, en forma dim., probablement lexicalitzada, pròpia del val., cf. *ninetet* 'nen'; *estretxa* 108 ← cast.); *petit* o *petita* (< llat. vg. *PITTĪTTU, de creació expressiva); *xicotet*, dim. de *xicot*, compost de *xic* (var. *xica* 93, 99) (< CICCŪ 'membrana que separa els grans de la magrana' → 'cosa insignificant') i el suf. *-ot* (< -OTTU), sembla que amb sentit dim., freqüent en ross., però ens

aparta d'aquesta interpretació el significat del val. ("[persona] robusta y de descollada estatura aunque sea entrada en edad", Escrig, 1851); *menut* 148 (dim. *menudet* 149), der. de MINŪTUS, part. de MINŪĒRE 'disminuir, fer petit'; *poc* (*front*) 26; *baix* (*baix de front* 78) (< ant. *bas* < llat. vg. BASSUS 'de poca talla, grassó' × *baixar* < llat. vg. *BASSIARE); al·lusiú a la baixada de la zona capil·lar, trobem *pelut* 34, der. de *pèl* (< PĪLUS), i *llanut* 11, der. de *llana* 'llana, pèl' (< LANA) i el suf. *-ut* (< -UTU); *cobert* 11 (< COOPĒRTU); *catxet* 146, dim. de *catxo* 'inclinat per avall', deverbal de *catxar* 'estrènyer', potser de *COACTICARE, que també hauria donat *acotxar* (DECat). Altres mots no escaïets: *front arruat* 128, part. de *arruar* (< RUGARE), amb pèrdia antiga de -G-; *sortit* 123, part. de *sortir*, format sobre *SURCTUS, part. de SURĜĒRE 'brollar, sorgir'.

Com a antònims, s'han enregistrat *ample* 140, 145, 189, (var. *amplle* 93), *gran* 163, *entrat* 123.

En la distribució geogràfica notem el predomini de *front estret*, la presència parcial de *front xicotet* en val. i la de *front baix* en mall. i men. Cal observar la desviació semàntica de *llanut* cap a 'curt d'enteniment' per la comparació pejorativa d'un der. de *llana* amb un oví.

El fet de no constituir lexemes lexicalitzats explica la seva absència en la normativa.

